

ยาป้องกันโรคมาลาเรีย (Malaria prevention drugs)

เรียบเรียงโดย

อ.ดร.ปภาวี สมิติวัฒน์

ภาควิชาเภสัชวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

โรคมาลาเรีย หรือไข้จับสั่น ไข้ป่า ไข้ป่าง

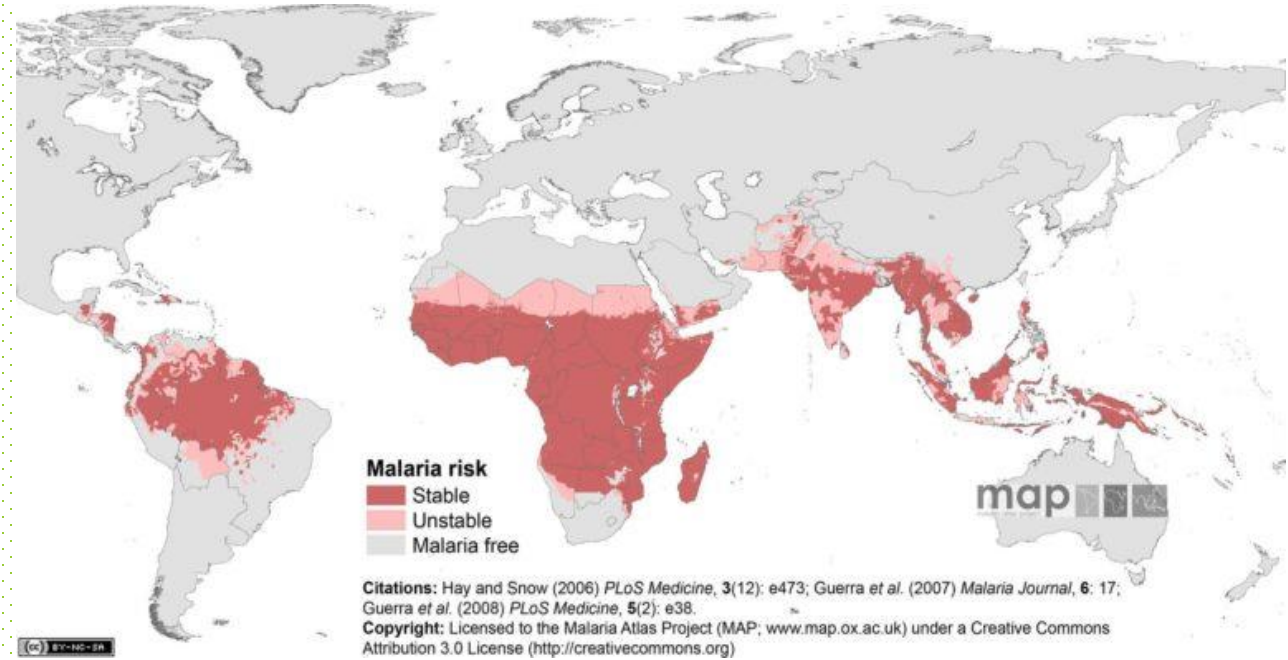
- สาเหตุ ติดเชื้อโปรโตซัวชนิด พลาสโมเดียม (*Plasmodium*) ชนิดที่ก่อโรคในคน มีดังนี้
  - *Plasmodium falciparum* ทำให้เสียชีวิตมากที่สุดและพบบ่อยที่สุดในประเทศไทย
  - *Plasmodium vivax* พบเชื้อชนิดนี้รองลงมา
  - *Plasmodium ovale*
  - *Plasmodium malariae*
  - *Plasmodium knowlesi* สามารถถ่ายทอดจากลิงไปสู่คนได้
- ติดต่อโดยมีพาหะ คือ ยุงก้นปล่อง

ยุงก้นปล่อง (*Anopheles* spp.)

พื้นที่เสี่ยง

- ทวีปแอฟริกา อเมริกาใต้ และประเทศใน
หมู่เกาะแปซิฟิกตอนใต้ เช่น ปาปัวนิวกินี
หมู่เกาะโซโลมอน
- ประเทศไทย พบการระบาดของโรค
มาลาเรีย เฉพาะตามแนวชายแดน
เมียนมาร์ มาเลเซีย กัมพูชา ในป่า เกาะ
ต่างๆ และภูเขา

ที่มารูปภาพ

<https://www.thaitravelclinic.com/blog/th/all-about-malaria/malaria-risk-knowledge.html>

- icideพื้นที่เสี่ยง : website ของ US Centers for Disease Control and Prevention (US CDC) โดยเลือกชื่อประเทศที่จะไป จะมีข้อมูลบอกว่ามีความเสี่ยงมาลาเรียหรือไม่เสี่ยงมากน้อยแค่ไหน

สถานที่ท่องเที่ยวที่มีความเสี่ยงต่อโรคมมาลาเรีย	ประเทศ
พื้นที่ป่าเขาแถบ อำเภอสวนผึ้ง อำเภอแก่งกระจาน อำเภอกันตลักษ์	ไทย
หมู่เกาะทางตอนใต้ หมู่เกาะนาวโอพี	พม่า
เกาะปาปัวนิวกินี	ปาปัวนิวกินี
เกาะบอร์เนียว	มาเลเซีย / อินโดนีเซีย
เมืองนิวเดลี อัครา มุมไบ	อินเดีย
อุทยานมาไซมาร่า	เคนย่า
อุทยานครูเกอร์	แอฟริกาใต้
ลุ่มแม่น้ำอเมซอน เมืองมานาส	บราซิล

อาการ

- ไข้
- หนาวสั่น
- ปวดหัว
- อ่อนแรง
- คลื่นไส้
- อาเจียน
- ปวดกล้ามเนื้อตามตัว

Headache

Fatigue

Nausea

Vomiting

Chills

Fever

Muscle Aches

ที่มารูปภาพ

https://www.freepik.com/free-vector/malaria-symptom-information-infographic_11250741.htm

การป้องกันโรคมาลาเรียในนักเดินทาง

- ไม่ให้ยุงกัด นอนในมุ้ง
- สวมเสื้อแขนยาว และกางเกงขายาว
- ใช้ยาป้องกันเฉพาะจำเป็นเท่านั้น
- ถ้าเที่ยวป่าในประเทศไทย กระทรวงสาธารณสุขไม่แนะนำให้กินยาป้องกัน
- ถ้ามีอาการไข้หลังกลับจากเดินทางในพื้นที่เสี่ยง ควรรีบไปพบแพทย์

ยาป้องกันโรคมาลาเรีย

- ไม่สามารถป้องกันได้ 100 % ยังมีโอกาสติดเชื้อได้
- ยาป้องกันมาลาเรียที่มีใช้ในปัจจุบัน
  - ✓ Doxycycline
  - ✓ Mefloquine
  - ✓ Atovaquone/Proguanil (Malarone®)

Doxycycline

- ขนาดยาที่ใช้: 100 มิลลิกรัม
- ข้อบ่งใช้: กินวันละ 1 ครั้ง ก่อนเข้าพื้นที่เสี่ยง 2 วัน และกินทุกวันเมื่ออยู่ในพื้นที่เสี่ยง เมื่อออกจากพื้นที่เสี่ยงก็ต้องกินติดต่อกันอีก 1 เดือน
  - ✓ ห้ามทานพร้อมกับนม ธาตุเหล็ก ยาลดกรด เนื่องจากรบกวนการดูดซึมของยา

- ผลข้างเคียงที่พบบ่อย: คลื่นไส้ ปวดท้อง
- ข้อห้ามใช้: เด็กอายุน้อยกว่า 8 ปี และหญิงตั้งครรภ์ เนื่องจากยับยั้งการสร้างกระดูก และทำให้ฟันเด็กมีสีเหลืองหรือสีเทา โดย Doxycycline ไปจับกับแคลเซียม และเกิดการเปลี่ยนแปลง (Oxidize) โดยตัวกระตุ้นอาจจะเกิดจากแสงแดด (UV) และ แบคทีเรียในช่องปาก ทำให้อนุภาคยาเปลี่ยนเป็นสีเหลือง

Mefloquine

- ขนาดยาที่ใช้: 250 มิลลิกรัม
- ข้อบ่งใช้: กินครั้งละ 1 เม็ด/สัปดาห์ ก่อนเข้าพื้นที่เสี่ยง 2 สัปดาห์ และกินทุกสัปดาห์เมื่ออยู่ในพื้นที่เสี่ยง เมื่อออกจากพื้นที่เสี่ยงก็ต้องกินติดต่อกันอีก 4 สัปดาห์
- ผลข้างเคียง: อาการทางระบบประสาท เช่น นอนไม่หลับ ฝันร้าย ซึมเศร้า เห็นภาพหลอน
- ข้อห้ามใช้:
  - ✓ ผู้ที่มีประวัติแพ้ยาชนิดนี้มาก่อน หรือ ยาในกลุ่ม quinine หรือ quinidine
  - ✓ ผู้ที่เป็นโรคซึมเศร้า หรือผู้ป่วยจิตเวช

Atovaquone/Proguanil (Malarone®)

- ขนาดยาที่ใช้: เป็นยาผสม 2 ชนิดรวมกันในเม็ดเดียว ประกอบด้วย Atovaquone ขนาด 250 มิลลิกรัม และ Proguanil ขนาด 100 มิลลิกรัม
- ข้อบ่งใช้:
  - ✓ กินวันละ 1 ครั้ง ก่อนเข้าพื้นที่เสี่ยง 2 วัน และกินทุกวันเมื่ออยู่ในพื้นที่เสี่ยง เมื่อออกจากพื้นที่เสี่ยงก็ต้องกินติดต่อกันอีก 7 วัน
  - ✓ ควรทานพร้อมอาหาร จะเพิ่มการดูดซึมยาได้ดีขึ้น

- ผลข้างเคียง: ปวดท้อง ปวดหัว คลื่นไส้ อาเจียน ท้องเสีย
- ข้อห้ามใช้:
  - ✓ ผู้ที่มีประวัติแพ้ยานี้
  - ✓ ผู้ที่ไตทำงานบกพร่อง
  - ✓ ไม่แนะนำให้ใช้ในเด็กน้ำหนักน้อยกว่า 5 กิโลกรัม หญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร

เอกสารอ้างอิง

- ชรพงศ์ ปิยะภาณี ภาควิชาอายุรศาสตร์เขตร้อน คณะเวชศาสตร์เขตร้อน มหาวิทยาลัยมหิดล. การป้องกันมาลาเรีย และหลักการैयाป้องกันมาลาเรีย. สหาคุมโรคติดเชื้อในเด็กแห่งประเทศไทย
- แนวทางเวชปฏิบัติ ประเทศไทย พ.ศ. 2562 ในการรักษาผู้ป่วยโรคไข้มาลาเรีย
- Brunton LL, Chabner BA, and Knollmann BC. Goodman & Gilman's The Pharmacological Basis of Therapeutics. 12th edition. 2011.

